

Datum
2020-05-19
Vår referens
Malin Johansson Tziampazis
HR-konsult
malin.johansson-tziampazis@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Remiss från kommunstyrelsen - Utredning om visselblåsarfunktion i Malmö

stad, STK-2019-543
SBN-2020-271

Sammanfattning

Kommunfullmäktige beslutade 21 mars 2019 att ge kommunstyrelsen i uppdrag att utreda möjligheterna för införandet av ett anonymt system för visselblåsare, utifrån bifall till en motion av

Helena Nanne (M). Stadskontoret har utrett möjligheten för införandet av ett anonymt system för visselblåsare utifrån de faktorer som redovisades i ärendet till kommunfullmäktige.

Utredningens utgångspunkt har varit att det är viktigt att upptäcka och motverka oegentligheter och verka för en sund organisation och kultur i kommunens verksamheter samt att verka för allmänhetens förtroende för kommunen. Utredningens förslag är att införa en visselblåsar-funktion.

Stadsbyggnadsnämnden ser positivt på att möjligheterna för införande av en visselblåsarfunktion i Malmö stad utreds. Nämnden instämmer i utredningens allmänna utgångspunkter och ställer sig bakom utredningens förslag till inriktning för en visselblåsarfunktion, men har kommentarer till utredningens utgångspunkter och inriktning.

Stadsbyggnadskontoret har tagit fram ett yttrande där kommentarerna utvecklas.

Förslag till beslut

1. Stadsbyggnadsnämnden är positiv till förslaget i remissen om utredning om visselblåsarfunktion i Malmö stad och godkänner förvaltningens förslag till yttrande.

Beslutsunderlag

- G-Tjänsteskrivelse KSAU 200302 Utredning om visselblåsarfunktion
- Utredning om visselblåsare 2020-02-17
- Beslut KSAU 200302 §135
- G-Tjänsteskrivelse SBN 200527 Utredning om visselblåsarfunktion i Malmö stad
- Förslag till yttrande SBN 200527 Utredning om visselblåsarfunktion i Malmö stad

Beslutsplanering

Stadsbyggnadsnämnden 2020-05-27

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Kommunfullmäktige beslutade 21 mars 2019 att ge kommunstyrelsen i uppdrag att utreda möjligheterna för införandet av ett anonymt system för visselblåsare, utifrån bifall till en motion av

Helena Nanne (M). Stadskontoret har utrett möjligheten för införandet av ett anonymt system för visselblåsare utifrån de faktorer som redovisades i ärendet till kommunfullmäktige.

Utredningens utgångspunkt har varit att det är viktigt att upptäcka och motverka oegentligheter och verka för en sund organisation och kultur i kommunens verksamheter samt att verka för allmänhetens förtroende för kommunen. Utredningens förslag är att införa en visselblåsarfunktion.

Ett skäl till att införa en visselblåsarfunktion är att när det så kallade visselblåsar direktivet genomförs i svensk rätt kommer det att bli obligatoriskt med en intern kanal för ”visselblåsare”. Syftet med visselblåsarfunktionen är att fånga upp sådana särskilt allvarliga oegentligheter som annars riskerar att inte nå fram till rätt personer och som kan få allvarliga konsekvenser för organisationen.

Utredningen redovisar exempel från några kommuner och en region. Utifrån dessa exempel har ett förslag till inriktning för en visselblåsarfunktion tagits fram. Erfarenheter från andra kommuner och Region Skåne visar på olika sätt att organisera och hantera visselblåsarfunktionen, samt vilka IT-stöd de har till stöd för funktionen.

Det finns funktioner och system i Malmö stads verksamheter för riskbedömning och avvikelserapportering. Ett införande av en visselblåsarfunktion påverkar inte befintliga avvikelssystem utan utgör ett komplement till dessa, förutsatt att tips/anmälningar hänvisas till ”rätt” instans.

I utredningen framgår att med kommunstyrelsens uppsiktsplikt som grund ligger det inom ramen för stadskontorets uppdrag att hantera en visselblåsarfunktion för Malmö stad. En kommunövergripande grupp på stadskontoret (”utredningsgruppen”) bestående av bland annat chefsjurist och HR-direktör föreslås få i uppdrag att ta emot och ansvara för hanteringen av anmälningarna. Utredningsgruppen utreder med stöd från berörd förvaltning eller bolag alternativt med stöd av externt företag.

Med hänsyn till bland annat dataskyddsregler föreslås att visselblåsarfunktionen begränsas till allvarligare oegentligheter som rör personer i ledande ställning.

Vid inrättande av en visselblåsarfunktion måste beaktas att det idag som utgångspunkt inte finns sekretessregler i offentlighets- och sekretesslagen som med säkerhet kan skydda identiteten för den som anmäler om missförhållanden eller för den som är föremål för en anmälan. Den som vill lämna uppgifter anonymt i visselblåsarfunktionen bör därför informeras om det och uppmanas att inte lämna några uppgifter som avslöjar identiteten.

Utifrån exemplen från andra kommuner görs bedömningen att det finns IT-stöd som uppfyller Malmö stads riktlinjer för informationssäkerhet, regler för arkivhantering, berörd offentlighet- och sekretesslagstiftning samt dataskyddsförordningen.

Kostnaderna för en visselblåsarfunktion beräknas uppgå till ca 100 tkr per år utifrån de uppgifter som redovisats i utredningen.

I utredningen redogörs i korthet för pågående statlig utredning om hur Europaparlamentets och Rådets direktiv om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten (visselblåsar direktivet) ska genomföras i svensk rätt. Den statliga utredningen ska lämna sitt betänkande i maj 2020. Enligt visselblåsar direktivet blir kommuner med fler än 10 000 invånare skyldiga att skapa rapporteringskanaler. Medlemsländerna ska senast 2021 ha implementerat de nya reglerna i sina nationella rättssystem.

Stadsbyggnadsnämnden ser positivt på att möjligheterna för införande av en visselblåsarfunktion i Malmö stad utreds. Nämnden instämmer i utredningens allmänna utgångspunkter och ställer sig bakom utredningens förslag till inriktning för en visselblåsarfunktion, men har kommentarer till utredningens utgångspunkter och inriktning.

Stadsbyggnadskontoret har tagit fram ett yttrande där kommentarerna utvecklas.

Ansvariga

Göran Blomé Avdelningschef